

# workshop



## Tradition – at bære det dyrebare videre

### Til lederen af workshoppen

Som de fleste vil vide kommer ordet »tradition« af det latinske »traditio«, at bære. Traditionerne bærer os – og vi bærer dem videre i tiden. De er dyrebare, og vi har et ønske om at lade dem ses i det smukkeste lys og være til størst mulig glæde.

### Workshop A: Traditioner her hos os

*Når man vil tale om tradition i en lokal kirke, er der naturligvis mange lokale gudstjenestetraditioner. Så man kan ganske enkelt begynde med at lade deltagerne sidde sammen to og to og fortælle om en gudstjeneste »her hos os«, som er en særlig tradition. Det kan være nytårsparade med spejderne, 4.maj med alsang, juleaften, allehelgen.*

*Og man kan tale om, hvorvidt den gudstjeneste har været uændret alle årene. Hvad er evt. ændret i årenes løb? Hvorfor er det mon blevet ændret. Hvad skal der til for at vi genkender 4. maj-gudstjenesten som netop dét?*

Og her er vi inde ved det dybeste i traditionen. Noget er kerne, og andet kan ændres.

### Kronjuveler

Man kan evt. fortælle om kronjuvelerne for at illustrere netop dette:

I en artikel (jeg husker desværre ikke hvorfra) fortælles der om kongehusets smykker – især kronjuvelerne – på en måde, så man kan sige, at ethvert gudstjeneste-arbejde bør være som et smykkeværksted. Kronjuvelerne er overordentligt smukke og dyrebare ædelsten, som skal ses. Derfor er de smukt indfattet, så de kan bæres som smykker. Juvelerne er de samme, som da Kong Christian 6's Dronning Sophie Magdalene i 1746 bestemte, at hendes smykker ikke skulle arves af én bestemt person, men altid være til rådighed for landets dronning. Dronningerne skulle bære det dyrebare videre ind i en tid, som hun ikke ville komme til at opleve.

Sådan er det også med gudstjenesten. Her findes de mest dyrebare nedarvede juveler, nogle af dem går helt tilbage til Jesus selv. Ingen ejer dem, og de fleste kirker i verden er enige om, hvad der er gudstjenestens »kronjuveler« (det vi også kalder ordo, det der gør gudstjenesten til gudstjeneste). Det er SØNDAG, SAMLING, BAD (DÅB), ORD, MÅLTID (NADVER) OG SENDELSE. Der hvor de findes, eller tanken om dem er tydeligt til stede (som f.eks. dåbens løfte og

befrielse bør være det, også i en gudstjeneste uden dåb) er der gudstjeneste.

Disse kronjuveler har vi igennem tiden og traditionen på forskellige måde indfattet i en smuk helhed, i liturgien. Fordi gudstjenesten skal være tiltrækkende uanset om vi lever i 1746 eller i 2021.

Kronjuvelerne bæres stadig af den danske dronning. Men smykkerne, som de er en del af, har ændret sig med tiden. Da Dronning Caroline Amalie i 1840 lod udforme nye smykker af kronjuvelerne, supplerede hun med ekstra ædelstene, som passede smukt til de gamle. Smykkerne udformedes efter tidens mode – ikke for at det skulle være »poppet«, men for at de ikke skulle ligge i en kasse med gammelt ragelse, som man ikke ville smide ud, men som man heller ikke ville bruge, fordi de ikke passede til tiden.

Man passer på kronjuvelerne ved at lade dem indfatte på en måde, som passer til dem, der skal bære dem videre i tiden med glæde.

En god gudstjenestefornyelse kan sammenlignes med kronjuvelernes historie. Kirken bærer en dyrebar tradition ind i en ny tid. Kronjuvelerne er genkendelige og de samme. Det er den liturgiske indfatning, der ændres. På den måde kan traditionen bæres videre med glæde og passe til tiden. En gang imellem føjes noget til – for at det der allerede findes skal være endnu smukkere.

Vi passer ikke på gudstjenestetraditionen ved at lade den blive så gammeldags, at ingen har lyst til at bære den. Og vi passer selvsagt heller ikke på den ved at lade kronjuvelerne erstatte af plasticperler.

Vi passer på gudstjenestens kronjuveler ved at lade dem indfattes i en liturgi, som passer til kirken i dag, og så de kan bæres videre til glæde.

Biskop Elof Westergaard skriver i sin klumme: »Gudstjenesten skal gerne fortsat forkynde evangeliet, det glædelige budskab om Jesus Kristus, så det forstås så godt som muligt og af så mange som muligt. Det kræver en dynamisk forståelse af, hvad tradition er«.

## Dynamisk tradition

Der er forskel på tradition og traditionalisme. Der findes ikke én traditionel liturgi i lutherske kirker – derimod findes der en liturgisk tradition. En forsker (Jaroslav Pelikan) har sagt: »Tradition lever i samtalen med det forgangne, samtidig med at vi husker, hvor vi er, og hvornår vi er, og at det er op til os at bære traditionen videre på en ansvarlig måde, her hvor vi er, og i den tid vi lever i. Traditionalisme

forestiller sig, at intet nogensinde bør gøres første gang. Så det eneste nødvendige, uanset hvilket problem man skal løse, er at finde frem til den entydigt bevidnede ensartede tradition, som man mener må findes et sted«. Vi kunne udtrykke det sådan: autentisk kontinuitet af kirkens gamle tradition kræver ansvarlig refleksion og forandring. Denne dynamiske forståelse af tradition – og skelnen mellem tradition og traditionalisme – er en særlig forpligtelse for lutherske kirker, men er også udbredt i andre kirkesamfund.

Læs evt. Justins apologi (ca. år 155). Det er der ofte mange, der finder interessant.

»På den dag, som kaldes 'solens dag' finder en sammenkomst sted, hvor alle som bor i by og på land mødes«. »Her forelæses apostlenes erindringer eller profeternes skrifter, så længe tiden tillader det.

Når forelæseren er færdig, tager forstanderen ordet for at tilskynde og formane til at efterleve alt det gode, vi har hørt«.

så rejser vi os alle sammen og opsender bønner ... for os selv ... og for alle andre i den vide verden ...

(når vi har afsluttet bønnerne, hilser vi hinanden med et kys)

»så bringer han brød og et bæger med vand og vin«. Det tager han og opsender lov og pris til Altets fader, ved Sønnens og Helligåndens navn – og han fremsiger en lang taksigelse for, at vi er blevet agtet værdige til disse Hans gaver ... Hele folket giver sit bifald til kende med ordet: Amen ...

Brød og vin med vand uddeles til alle tilstedeværende, og bringes også ud til de fraværende ...

Vi kan sagtens genkende vores gudstjenesteliturgi i Justins beskrivelse. Nemlig:

– at menigheden SAMLES, mødes

– at der er et særligt BAD, en dåb – som rummer det gudommeligt gådefulde, og som vi ikke fuldt ud kan forklare og aldrig kommer til. Også gudstjenester, hvor ingen døbes, er gennemlyst af dåb og det, dåben betyder

– at der er ORD, der læses, siges, bedes, synges, bekendes-

– at der er et særligt MÅLTID, nadver, som indeholder Kristus' liv dengang og nu og er et mysterium, vi spiser og er ladet med mange betydninger.

– at vi bliver SENDT velsignede videre ud i verden til den gudstjeneste der er mandag til lørdag.

- at gudstjenesten finder sted SØNDAG, med al den betydning den dag har af skabelse og nyskabelse, første dag og ottendedage, påske og opstandelse giver også en særlig betydning til det møde, der finder sted - og smitter af på de gudstjenester, der måtte finde sted andre dage.

Regionalt (f.eks. i Danmark) og lokalt i det enkelte sogn vil der desuden være særlige elementer, som de fleste vil regne til en fast del af en perlerig tradition.

I Danmark vil de fleste sikkert synes, at SALMESANGEN er en særlig stor og skinnende ædelsten. (En af de første beskrivelser af kristne, at de »mødes før daggry på en bestemt dag og synger sange til Kristus som til en gud«). Og eftersom fællessang har fået stor, så kan vi håbe, at sangglæden styrkes i disse år. Ellers har vi ganske enkelt ikke mere den salmegudstjeneste, som de fleste af os ser som en meget stor glæde. Her synger vi nyt og gammelt. Og det er godt at tænke på, at det, som vi i dag synger som en kær salme, og som vi regner som en del af traditionen, engang var ny og blev sunget for første gang.

## **Workshop B:**

*Sæt jer inde i kirken og tal om, hvad der har ændret sig i årenes løb. Måske kan en fortælle kirkebygningens historie. Andre kan huske to-tre bibeloversættelser eller salmebøger tilbage. Nogle husker, hvordan konfirmandundervisningen var for 50 år siden. Måske er der en, der kan huske, at der kom nye bænkegavle er -hynder. Etc. Etc.*

Måske kan nogen også huske modstanden mod det nye.

Den gamle ærkebiskop af Canterbury, Rowan Williams, siger:

»If 'church' is what happens when people encounter the Risen Jesus and commit themselves to sustaining and deepening that encounter in their encounter with each other, there is plenty of theological room for diversity of rhythm and style, so long as we have ways of identifying the same living Christ at the heart of every expression of Christian life in common« (Fra Mission-shaped church, Church House Publishing 2004:vii)